

Osebnosti

PRIZNANJA SLOVENSKIM ANESTEZIOLOGOM ZA ŽIVLJENJSKO DELO

*Marija Cesar-Komar, Aleksander
Manohin, Viktorija Rus-Vaupot*

Na 5. slovenskem kongresu anesteziologov z mednarodno udeležbo v Portorožu, od 08. do 10. maja 2009, ki ga je organiziralo Slovensko združenje za anesteziologijo in intenzivno medicino v sodelovanju s Slovenskim zdravniškim društvom in Kliničnim oddelkom za anesteziologijo in intenzivno terapijo operativnih strok, Univerzitetnega Kliničnega Centra v Ljubljani, smo slovenski anesteziologi podelili priznanja – plakete za življenjsko delo za prispevek k razvoju anesteziologije in reanimatologije v Sloveniji. Podelili smo jih našim zaslužnim prvim začetnikom te stroke in učiteljem. Priznanja so prijeli; prof. dr. Darinka Soban, dr. med., posthumno, prof. dr. Marija Pečan, dr. med., in prim. Jože Četina, dr. med. V nadaljevanju so obrazložitve za vse tri prejemnike.

Prof. dr. Darinka Soban, dr. med.

prva profesorica anesteziologije na Slovenskem

Darinka Soban je bila rojena 13. maja 1921 v Novem mestu. Leta 1939 se je vpisala na Medicinsko fakulteto v Ljubljani (MF) in 1949 promovirala.

Med vojno je po šestem semestru in zaprtju univerze leto dni volontirala pri profesorju Božidarju Lavriču na Kirurški kliniki, se naučila ravnati z ranami in se potem pridružila partizanski saniteti 9. korpusa NOV.

Po vojni je nekaj let ob študiju delala kot pomožna asistentka na Institutu za patofiziologijo MF v Ljubljani. Po diplomi 1949 ji je profesor B. Lavrič ponudil mesto specializantke anesteziologije.

Ta popolnoma nova, mlada medicinska veja je bila bistven pogoj za nadaljnji razvoj kirurgije. Vsa evropska celina je od britanske vojne sanitete prevzela anesteziologijo kot samostojno zdravniško vedo šele po letu 1945.

Začetni pouk je D. Soban dobila od kirurga Mira Košaka, ki je leta 1949 uvedel na kliniki v Ljubljani endotrahealno anestezijo z improviziranim laringoskopom.

Obiskala je zgodnje anesteziološke oddelke v Belgiji leta 1951 in trimesečni tečaj anestezije leta 1953 v Franciji.

Kot prva je naredila specialistični izpit 1954 v Zagrebu.

Po smrti organizatorja anestezijskega oddelka na kirurški kliniki kirurga primarija dr. Draga Hočevarja je od 1960 vodila ta oddelek.

Od samega začetka je sodelovala pri razvoju novih kirurških vej, pljučne, srčne ter plastične kirurgije z uporabo ustreznih tehnik anesteziologije.

Od leta 1952 je bila v stalni ekipi kirurške klinike, ki je redno operirala poldrugi dan v tednu na takrat Zveznem institutu za TBC Golnik.

Z opisom anestezije za pljučne resekcije in analizo 800 posegov zaradi TBC je leta 1962 dosegla v kirurški konkurenci nastavitve kot asistentka za predmet anesteziologija na katedri za kirurgijo MF v Ljubljani.

Ob nekaj urah predavanj na MF je zavzeto vodila redne vaje za študente medicine.

Po njenem mišljenju ni nihče bolj kot anesteziolog poklican, da že medicince nauči strokovnega pristopa do dihal, obtočil, nekaterih perifernih živcev in subarahnoidnega prostora.

Za vzgojo prvih anesteziologov, ki so morali postopno dopolnjevati zdravniški sestav slovenskih bolnišnic, je D. Hočevar organiziral po enoletnem tečaju v Centru za anestezijo Svetovne zdravstvene organizacije v Kopenhagnu od leta 1952 do 1960 osem republiških 6-mesečnih tečajev s skupno 41 specializanti. V tečajih je predavala tudi Darinka Soban. Kot diplomantka tečaja SZO leta 1957 je šlo nadaljevala do leta 1970 s še šestimi tečaji in 44 udeleženci.

Ti šest- do dvanajstmesečni tečaji so bili osnovni uk in izobraževanje prvih 85 slovenskih anesteziologov in pri vseh je sodelovala prof. Sobanova kot predavateljica in nato kot vodja izobraževanja.

Zavedala se je tudi pomembnosti izobrazbe medicinskih sester pri delu pri anesteziji in reanimaciji ter je zanje organizirala in vodila dva 3-mesečna tečaja.

Leta 1962 je bila 'botra' odprtja Lekove tovarne dušikovega oksidula, takrat edine v Evropi južno od Londona.

V letih, ko je bil uvoz tujih naprav silno omejen, so na njeno pobudo in z njenim sodelovanjem v domačih podjetjih konstruirali 100 anestezijskih naprav tipa Boyle (Matjaž), 20 preprostih ventilatorjev tipa Pask, pozneje pa množično pripravljene sterilne sete za epiduralno in subarahnoidno anestezijo.

Ob sodelovanju pri načrtih za novi ljubljanski klinični center je tako za zgradbo kot za bodoče skupne anestezijske službe v 60. letih tri mesece nabirala znanje v britanskih anestezioloških institucijah in jih nato uporabila v slovenskem okolju.

Konec 1970 je opustila vodstvo anestezijskega oddelka na matični Kirurški kliniki UKC Ljubljana zaradi nenehnih pritiskov in poskusov za podrejanje uveljavljene samostojne stroke kirurškemu vodstvu.

Poslej je delala v Bolnišnici dr. P. Držaja, kjer je kirurški program omogočal intenzivno razvijanje regionalne anestezije. V sodelovanju s primarijem dr. A. Lemuthom je v Šiški spontano nastala šola sodobne regionalne anestezije.

Leta 1974 je D. Soban dosegla doktorat znanosti s tezo o kriterijih izbire anestezijskih metod ter registriranju živčnega bloka z uporabo infrardeče termografije.

Napredku regionalne anestezije je poslej redno sledila z občasnim delom v švedskih bolnišnicah. Prek rednih fakultetnih stopenj je leta 1982 dobila naziv in leta 1987 delovno mesto redne profesorice anesteziologije na MF v Ljubljani.

Že leta 1980 je uvedla osnovo sodobnih načinov regionalne anestezije v program specializacije in v vsebino specialističnega izpita.

Na MF je leta 1987 pri Kirurški katedri dosegla ustanovitev Razreda za anesteziologijo in reanimatologijo.

Po 40 letih izjemno plodnega dela in učenja na področju anesteziologije in reanimatologije se je konec leta 1990 upokojila.

Njena bibliografija obsega prek šestdeset strokovnih del in prispevkov z vseh področij anesteziologije – od otroške anestezije, anestezije pri pljučnih bolnikih in operacijah, reanimacije, uporabe krvi in krvnih derivatov, zastoja dihanja, reakcijah na kontrastna sredstva, regionalne anestezije, revizijah študija anesteziologije, prednostih regionalne pred splošno anestezijo, prednostih epiduralnega katetra pri kirurgiji debelega črevesja, anestezije pri operacijah grla, centralnem antiholinergičnem sindromu v anesteziji, študijev meril za optimalno izbiro anestezijskih tehnik, do vloge placeba, epi- in subarahnoidnih blokad, epiduralne blokade za porodno analgezijo in še številne druge – vseh tukaj ni mogoče naštet.

V šestnajstih člankih v domači in svetovni literaturi opisuje zgodovino in začetke anesteziologije v Sloveniji, primerljivo z ostalo Evropo in svetom, kot živa priča in sodelujoča v kontaktih s predstavniki razvitejšega Anglosaksonskega anesteziološkega sveta in kot uresničevalka teh strokovnih izkušenj.

Kot izjemna mojstrica lepega, tekočega, zanimivega in iskričevega izražanja se je tudi v medicini zavzemala za lepo slovensko izrazje v številnih člankih strokovne literature.

Kot organizatorica anesteziološke službe v UKC Ljubljana se je posvečala organiziranju služb v zdravstvu, kar potrjujejo tudi njeni številni objavljeni članki.

Kot ljubiteljska, in morda več kot samo ljubiteljska, botaničarka, se je vneto zavzemala proti zavajanju laične in napol laične literature o zdravilnih učinkih in nepravilni rabi zdravilnih rastlin. Mnogo objavljenih člankov v strokovni in poljudni literaturi je na to temo.

Kot zdravnik 18. stoletja Anton Scopoli je vse življenje povezovala dvoje svojih ljubezni – medicino in botaniko. Ko je iz vedoželjnosti znanstveno raziskovalno prebirala originale latinskih pisem v Univerzitetni knjižnici Upsala na Švedskem o dopisovanju dveh znanstvenikov 18. stoletja Antona Scopolija iz Idrije in Carla Linneja iz Upsale na Švedskem, sta po trdem delu prevajanja in študija nastali dve njeni knjigi. Prevod pisem Scopolija Linneju in druga, popolna korespondenca obeh znanstvenikov 18. stoletja;

1. Linnéjeva pisma Scopoliju 1761–1773. Linnés letters to Scopoli 1761–1773. Knjižnica Proteus. Prirodoslovno društvo Slovenije. Ljubljana 1995. (Latinski faksimili, uvod, prevodi v slovenski in angleški jezik in opombe)

2. Joannes A. Scopoli – Carolus Linnaeus. Dopisovanje/Correspondence 1760–1775. Knjižnica Proteus, Prirodoslovno društvo Slovenije 2004 (Uvod, latinski faksimili s transkripcijo, prevod pisem z opombami v slovenski in angleški jezik. 350 strani).

Slovenska Akademija znanosti in umetnosti je to delo podarila 15. junija 2004 švedskemu kraljevskemu paru ob obisku Slovenije kot darilo.

Njen prevajalski opus iz angleščine, švedščine, ruščine, danščine in nemščine obsega preko petdeset leposlovnih in strokovnih del.

Kot anesteziologinja je bila ustanovni član Anesteziološke sekcije SZD 1959 in prva predsednica v tem letu in nato še od leta 1968 do leta 1970. Bila je ves čas prizadevna borka za priznanje stroke anesteziologije kot samostojne, neodvisne stroke.

Bila je prva slovenska profesorica anesteziologije. Spodbujala in zavedala se je potrebe po stalnem strokovnem izobraževanju tako s prenašanjem novosti iz drugih strokovnih okolij kot organiziranju šole (nadaljevanju začetih tečajev) za slovenske anesteziologe in nato specializacije iz anesteziologije in reanimatologije.

Iz Sekcije za anesteziologijo pri SZD je nastalo današnje Slovensko združenje za anesteziologijo in intenzivno medicino, ki je prof. Sobanovo po osamosvojitvi Slovenije na prvem anesteziološkem kongresu Slovenije v Lipici imenovalo za častno članico združenja.

Udruženje anesteziologa Jugoslavije je odlikovalo prof. Sobanovo z Bettinijevo medaljo za vsestranska prizadevanja v stroki.

Bila je večletna tajnica in članica odbora v Prirodoslovnem društvu Slovenije, od njegovega povojnega delovanja od leta 1945, in pri oživitvi ponovnega pričetka izhajanja revije Proteus, ki je vsa leta spoštovala kulturni molk. Odlikovana je bila z Zlato značko Prirodoslovnega društva Slovenije.

Za njeno plodno, strokovno delo na področju medicine, anesteziologije, botanike, prevajalstva in zgodovine medicine je prejela visoko odlikovanje Zlati Znak republike Slovenije leta 2004.

Profesorica Sobanova je preminula 7. 7. 2008 v Cerknici.

Za njeno prizadevanje za priznanje anesteziologije kot samostojne stroke,

za njeno znanstveno delo na področju anesteziologije in reanimatologije,

za njeno delo na področju izobraževanja nešteti rodov slovenskih anesteziologov,

za njena prizadevanja za varnost in dobrobit bolnikov med anestezijo in operacijo,

za njeno poudarjanje človeškega odnosa do bolnikov,

za njeno vizionasko znanstvenoraziskovalno delo na področju uveljavljanja in razvoja regionalne anestezije

ji Slovensko Združenje za anesteziologijo in intenzivno medicino – SZAIM posthumno poklanja plaketo za življenjsko delo na področju anesteziologije in reanimatologije.

Prof. dr. Marija Pečan, dr. med., višja svetnica

Redna profesorica doktorica Marija Pečan, doktorica medicine in višja svetnica, se je rodila v Ljubljani. Po uspešno zaključenem osnovnem in srednjem šolanju se je leta 1952 vpisala na Medicinsko fakulteto v Ljubljani, kjer je diplomirala leta 1958. leta. Obvezni staž je opravljala v bolnišnicah v Slovenj Gradcu, Murski Soboti in Ljubljani, kjer je tudi uspešno opravila strokovni izpit. V letih 1959 do 1964 je specializirala anesteziologijo. Od opravljenega specialističnega izpita dalje je bila zaposlena kot anesteziologinja v Kliničnih bolnicah in nato v Kliničnem centru v Ljubljani, od tega do leta 1972 na Kliniki za maksilofacialno kirurgijo, od ustanovitve Centralne anestezijske reanimacijske službe dalje pa v tej enoti oziroma v Inštitutu za anesteziologijo. Od leta 1987 je bila hkrati zaposlena tudi na Medicinski fakulteti v Ljubljani, najprej v Katedri za kirurgijo, od 1994. leta dalje, ko je bila ustanovljena Katedra za anesteziologijo in reanimatologijo, pa v tej katedri in je bila v letih 1996 do 1999 tudi njena prva predstojnica. Od upokojitve leta 1999 dalje je pogodbeno delala v Kliničnem centru in na Medicinski fakulteti.

Izpopolnjevala se je na tečaju WHO 1968. leta na tečajih Britanskega sveta za anesteziologijo 1968. in 1978. leta v Londonu, Cardiffu in Liverpoolu oziroma Southamptonu na Univerzitetni kliniki v Würzburgu 1978. leta (dobila je enomesečno štipendijo Nemškega združenja za anesteziologijo), na Inštitutu za anesteziologijo v Mainzu 1971. leta in v Düsseldorfu 1986. leta ter na Inštitutu Golnik 1970. leta. Poleg tega se je udeležila Delavnice medicinske didaktike 1991. leta, Preverjanja in ocenjevanja v visokošolskem študiju 1992. leta in Uspešnega komuniciranja na predavanjih, seminarjih in vajah 1993. leta.

Kot anesteziologinja in konzultantka je krajši čas delala na Danskem in v Kuvajtu.

1975. je dosegla stopnjo doktorata znanosti, 1977. je bila izvoljena v naziv docentke, 1982. v naziv izredne profesorice in 1988. v naziv redne profesorice za predmet anesteziologija in reanimatologija. Od leta 2000 je hkrati tudi višja svetnica.

Aktivno se je udeležila številnih domačih in tujih strokovnih srečanj, med drugim 7. kongresa anesteziologov 1980. leta v Hamburgu, 6. evropskega kongresa anesteziologov 1982. leta v Londonu, Centralno-evropskega kongresa anesteziologov 1985. in 1995. leta v Grazu, 9. svetovnega kongresa anesteziologov 1988. leta, mednarodnih simpozijev APICE leta 1990, 1993 in 1999 v Trstu, srečanja EPIC Pain in Europe leta 1995 ter 8. mednarodnega kongresa o palatoshizi 1997. leta v Singapuru.

V letih 1971–1977 je vodila vaje za študente medicine in stomatologije, v letih 1977–1989 pa seminarje za 5. in 6. letnik študentov medicine ter 6. letnik študentov dentalne medicine. Predavala je pri rednem in dopolnilnem pouku za študente medicine in dentalne medicine ter bila mentorica pri podiplomskem študiju ter recenzentka in izpraševalka pri preverjanjih znanja. Bila je mentorica specializantom anesteziologije in področna mentorica za področje maksilofacialne

anesteziologije. Predavala pa je tudi v sklopu strokovnih združenj raznih strok za zdravnike in zdravstvene tehnike.

Za svoje delo je prejela številna priznanja: 1986. je prejela odlikovanje za zasluge za narod z zlatim vencem, 1990. priznanje za 30 let dela v UKC, 1993. SPIM – zlato priznanje za inovacijo: Naprava za anestezijo otrok, 1993. zlato medaljo EUREKA v Bruslju za najhumanejši izum naprave za anestezijo otrok, 1988. je postala častna članica v Slovenskem združenju za zdravljenje bolečine.

Objavila je 142 bibliografskih enot, od tega 110 znanstvenih in strokovnih člankov (prvega je napisala že leta 1965), 22 strukturiranih kratkih člankov v revijah z IF in kot povzetkov, 10 strokovnih poročil (od tega 6 raziskovalnih, kjer je bila prva raziskovalka) in 15 recenzij za Zdravniški vestnik in Medicinske razgledne.

Faktografsko naštevaje dejstev seveda ne more dovolj predstaviti spoštovane profesorice, če hkrati ne opozorimo na njene človeške in strokovne vrline. Vsa njena poklicna dejavnost je bila prežeta z veliko željo po lastnem izobraževanju, tako strokovnem kot pedagoškem in po smislu za poučevanje in uvajanje novosti pri delu. Pri tem je vzorno skrbela za razvoj anestezijskih področij, kjer je delovala, in za razvoj in uveljavljanost anesteziologije kot celote. Posebej aktivna je bila v okviru Razvojnega oddelka, ki ga je več let uspešno vodila. Razvila je otroški anestezijski dihalni sistem Emona, ki ga še danes s pridom uporabljamo in za katerega je med drugim prejela tudi zlato priznanje za inovacijo in zlato medaljo za najhumanejši izum. Bila je prva, ki je s pokojnim dr. Franknom začela uvajati anestezijske postopke za anestezijo otrok s posebnimi potrebami; brez tega si danes naše stroke ne moremo več zamisliti. Bila je tudi pobudnica dejavnosti za lajšanje bolečine, tako pri kliničnem in raziskovalnem delu kot tudi pri poučevanju na vseh ravneh.

Njena mentorstva smo vsi, ki smo jih bili deležni, brez izjem doživeli kot pravo sodelovanje učitelja in učenca, saj je svoje bogato znanje in izkušnje ljubeznivo, skrbno in uspešno posredovala vsem, ki smo ji bili zaupani ali smo jo prosili za pomoč. Aktivno je sodelovala pri nastanku Katedre za anesteziologijo in je bila vse do upokojitve tudi njena prva predstojnica. V pouk je vključevala najsodobnejše metode poučevanja in sproti preverjala rezultate svojega dela in dela sodelavcev. V številnih razgovorih s sodelavci in študenti si je prizadevala svoje delo še izboljšati, kar ji je nenehno tudi uspelo. Vzgojila je mnoge med nami. Tudi za vnaprej želimo in upamo, da bomo smeli še kdaj v iskrenih pogovorih pridobiti njene napotke za naše nadaljnje delo, mi pa obljubimo, da bomo storili vse, da bomo nadaljevali delo naše profesorice.

Prim. dr. Jože Četina

V Zborniku o razvoju zdravstva na Celjskem od leta 1953–1985 je prim. dr. Jože Četina, ki ga je uredil, zapisal: *Anesteziologija se je v nekaj desetletjih razvila iz nepomembne obrobne medicinske dejavnosti do samostojne stroke in se postavila na enakopravno mesto med druge medicinske discipline. Z intenzivno medicino, transfuziologijo in ne nazadnje z mnogimi teoretičnimi strokami (patofiziologijo, farmakologijo, imunologijo, patohistologijo, uso medicinsko industrijo itd.), ki po krivici ostajajo v anonimnem ozadju, omogoča operativnim strokam širjenje dejavnosti in njihove današnje uspehe.*

Ti stavki nam ponazarjajo dolgoletno delo, ki ga je z letom 1954 pričel naš odlikovanec kot mlad stažist v celjski bolnišnici, ki se je po prvem stiku z etrovo anesteziijo odločil, da se bo posvetil tej mladi in obetajoči stroki. Leto pred tem se je iz Kobenhavna, zibelke moderne evropske anestezije, vrnil celjski rojak, prim. dr. Drago Hočevar, ki je že isto leto organiziral polletni tečaj iz anesteziologije in reanimacije za zdravnike. V letih 1956 in 1957 ga je uspešno zaključil skupaj z drugimi udeleženci tudi mladi dr. Jože Četina. Specialistični izpit iz anesteziologije in reanimatologije je položil leta 1962 pred komisijo, ki so jo sestavljali prof. Guzelj, prof. Zupančič in dr. Sobanova.

V tem obdobju je anesteziologija prešla v roke zdravnikov, ki so se tej stroki posebej posvetili. Čas, ko je narkoza bila še stvar srednjega medicinskega osebja ali postranskega dela zdravnikov – začetnikov iz drugih strok, je mineval. Nekateri pionirji iz tega obdobja so si pozneje sicer izbrali drugo področje medicinskega dela, vendar ne pionirji Četinovega kova. Vztrajal je in 1962. leta kot prvi v celjski bolnišnici opravil prvo oksidulsko anestezijo.

Sledilo je obdobje osamosvajanja anesteziologije, ki je v svetu že prej, sedaj pa tudi pri nas postala samostojna, drugim medicinskim disciplinam enakopravna in uradno priznana specializacija. Prvega junija 1966 je bil v celjski bolnišnici ustanovljen drugi samostojni oddelek za anesteziologijo in reanimacijo v Sloveniji in Jugoslaviji. Za predstojnika je bil imenovan dr. Jože Četina (Zbornik o razvoju zdravstva na Celjskem od leta 1953–1985). V naslednjih letih mu je uspelo slediti razvoju anesteziologije v svetu in znanje prenašati v bolnišnico in na mlade kolege, ki jih je vzgojil in vzgajal v pionirskem duhu in pripadnosti anestezijski stroki. Uvedel je t. i. nevrolept anestezijo, ponovno dal veljavo regionalni anesteziji, ki jo je nekaj časa zasenčila splošna endotrahealna anestezija. Prvi v Sloveniji je uvedel endotrahealno anestezijo za tonzilektomije pri otrocih. V zdravljenju bolečine je vpeljal morfinsko epiduralno anestezijo. Leta 1982 je kljub velikim nasprotovanjem in nenaklonjenosti skupaj s svojimi sodelavci otvoril intenzivno terapijo v Splošni bolnici Celje.

Področja njegovega delovanja moramo skupaj z organizacijo oddelka, vzgojo novih specialistov, uvajanja novih anestezijskih tehnik razširiti še na izobraževanje v Planinskem društvu in pri Gorski reševalni službi. O tem nas prepričajo številni članki, objavljeni v Zdravstvenem vestniku, Der Anaesthesistu, Aertzliche

Praxis, Alpinističnih razgledih, Planinskem vestniku, Obrambi in zaščiti ter Monitorju (glasilo delavcev ZCC). Ne nazadnje je prevedel v slovenščino knjigo W. Phlepsa: Notfalmedizin in Hochgebirge.

V času od 1971–1981 je bil predsednik Anestezijske sekcije Zdravniškega društva, ki se kasneje preimenovala v Združenje za anesteziologijo intenzivno medicino. Postavil je temeljni kamen kasnejšega Simpozija anesteziologov Alpe – Jadran. Kajti uspel je skupaj s kolegi anesteziologi iz Avstrije marca 1972 organizirati Prvo srečanje anesteziologov Slovenije in avstrijske Štajerske v Dobrni. Simpozij Alpe – Jadran deluje še danes, le da so zborniki v angleščini. Avstrijecem in Slovencem so se 1985 pridružili Hrvati, Italijani in Madžari. Tako se je dokončno oblikoval Simpozij Alpe–Jadran. Do leta 1986 so zborniki izhajali v nemškem in slovenskem jeziku. Prevajanje in urejevanje je v obeh jezikih opravil dr. J. Četina. Vsi, ki smo se kdaj koli ukvarjali s podobnim delom, vemo, koliko truda in znanja je potrebno, da končni izdelek izide in zagleda beli dan. Na enem od letnih simpozijev anesteziologov Alpe – Jadran smo dr. J. Četini podelili zasluženo častno članstvo.

Predstavitve ne bi bila zaokrožena, če ne bi našli vsaj nekaj njegovih odlikovanj in nagrad za odlično delo in sodelovanje v številnih projektih, raziskovanjih in ustvarjanjih.

Tako je:

- leta 1968 postal primarij,
- leta 1978 častni član avstrijskega Društva za znanstveno sodelovanje z – Jugoslavijo na štajerskih visokih šolah,
- leta 1984 je bil odlikovan z Redom zaslug za narod s srebrno zvezdo (državno zvezno odlikovanje),
- leta 1987 je postal prejemnik Bettinijeve nagrade,
- istega leta je dobil Plaketo za izredne dosežke na področju zdravstvenega varstva Zdravstvenega centra Celje,
- mesto Celje ga je odlikovalo leta 1997 z Zlatim grbom mesta Celje,
- zaradi svojega predanega dela v Gorski reševalni službi so ga istega leta imenovali za častnega člana Gorske reševalne službe,
- od leta 2002 se ponaša z Zlatim znakom Civilne zaščite Slovenije,
- Planinska zveza Slovenije mu je 2007. podelila Svečano listino, ki jo dobe le najbolj zaslužni člani.

Tokrat ga bomo odlikovali in mu podelili medaljo za življenjsko delo v stroki, ki si jo je izbral v težkih pionirskih časih, ki ji je posvetil in ostal zvest v najbolj plodnih letih svojega življenja. Kot mnogim izmed nas mu je pomenila potrditev in uspeh, ki je vreden truda in naporov, da se mlada stroka anesteziologija z reanimatologijo in intenzivno medicino z zdravljenjem bolečine razvija in utrjuje svoje mesto med vsemi medicinskimi strokami, predvsem za dobro bolnika, v katerega službi smo.